

Sieci Petriego

Andrzej M. Borzyszkowski

Instytut Informatyki
Uniwersytet Gdański

sem. letni 2025/2026

inf.ug.edu.pl/~amb/

Dlaczego sieci Petriego?

- Systemy sekwencyjne
  - kolejność wykonywania operacji jest dobrze określona
  - funkcja przejścia nie opisuje „przyczyny” zmiany
- Współbieżność
  - chcemy opisywać niezależne systemy współdziałające ze sobą
  - sama współbieżność jest źródłem problemów: niespójna analiza danych, utracona modyfikacja
  - blokowanie zasobów rozwiązuje pewne problemy współbieżności ale generuje nowe – zakleszczenie
- Przykład z filozofami
  - można zaprojektować pojedynczego filozofa jako proces deterministyczny: lewy widelec, prawy widelec, posiłek i zwolnienie zasobów
  - ale można wprowadzić niedeterminizm, widelce są brane w dowolnej kolejności, dalszy ciąg bez zmian

Podsumowanie

Definicje i przedstawienie graficzne sieci Petriego

- Sieci elementarne:
  - warunki: wartości binarne
  - zdarzenia: mają pre- i post-warunki
- Reprezentacja graficzna:
  - warunki: okręgi, jeśli są spełnione, to zaznaczenie w środku
  - zdarzenia: kwadraty lub b. grube kreski (pełne prostokąty)
  - strzałki wyjaśniające, które warunki przestają zachodzić, a które zaczynają po zajściu zdarzenia
  - zdarzenie może zajść tylko jeśli spełnione są warunki początkowe, ale *nie* są spełnione warunki końcowe
- sieć jest *czysta* jeśli zawsze $\bullet x \cap x^\bullet = \emptyset$
  - czyli nie ma krótkich pętli
  - taka pętla jest bez sensu, zdarzenie nie ma szansy zajść bo albo prewarunek nie jest spełniony albo postwarunek jest spełniony
- sieć jest *prosta* jeśli $(\bullet x, x^\bullet) = (\bullet y, y^\bullet)$ implikuje, że $x = y$

Definicje c.d.

- Sieci miejsc i tranzycji (P/T sieć)
  - trochę inna filozofia, inna terminologia
  - nie ma warunków binarnych, są miejsca gdzie przechowywane są zasoby
  - nie ma ograniczenia, że zajście tranzycji wymaga przedtem przedtem pustego miejsca
  - to samo miejsce p może mieć niezerowe wartości $F(p, t)$ i $F(t, p)$, $p \in \bullet t \cap t \bullet$ (krótkie pętle)

sieć elementarna	sieć miejsc i tranzycji
warunek	miejsce
zdarzenie	tranzycja (przejście)
zachodzi pod warunkiem	zużywa zasoby
konfiguracja	zaznaczenie (<i>marking</i>)
$C \subseteq B$	$m : P \rightarrow \mathbb{N}$
graf sekwencyjny	graf zaznaczeń, graf stanów

Współbieżność

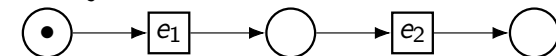
- $N = (B, E, F)$, $\mathcal{U} \subseteq E$ jest *niezależny* jeśli $\forall e, e' \in \mathcal{U}. (\bullet e \cup e \bullet) \cap (\bullet e' \cup e' \bullet) = \emptyset$
- $C \subseteq B$ – konfiguracja, $\mathcal{U}$ jest umożliwiony, $C[\mathcal{U}]$, jeśli każde zdarzenie z $\mathcal{U}$ jest umożliwione i są one niezależne
- $C[\mathcal{U}]C'$, gdzie $C' = (C \setminus \bullet \mathcal{U}) \cup \mathcal{U} \bullet$
- będziemy uważać, że zdarzenia z $\mathcal{U}$ zachodzą współbieżnie
  - w szczególności ew. kolejność jest przypadkowa

Zdarzenia i tranzycje

- $N = (B, E, F)$, $C \subseteq B$ – konfiguracja, $e \in E$
  - e jest umożliwione w C , $C[e]$, jeśli $\bullet e \subseteq C$ oraz $e \bullet \cap C = \emptyset$
- $C[e]C'$ gdzie $C' = (C \setminus \bullet e) \cup e \bullet$
  - C' jest wyznaczone jednoznacznie
  - zmiana wywołana zdarzeniem e nie zależy od całej konfiguracji C
- $N = (P, T, F)$, $m : P \rightarrow \mathbb{N}$ – zaznaczenie, $t \in T$
  - t jest umożliwiona w m , $m[t]$, jeśli $\forall p \in \bullet t. m(p) \geq F(p, t)$
- $m[t]m'$ gdzie $\forall p \in P. m'(p) = m(p) - F(p, t) + F(t, p)$
- liczba wszystkich tokenów obecnych w sieci nie musi być stała
  - dla sieci elementarnej nie żądamy by $|\bullet e| = |e \bullet|$, $e \in E$
  - dla sieci miejsc i tranzycji nie żądamy, by $\sum_{p \in P} F(t, p) - F(p, t) = 0$, $t \in T$
- liczba tokenów w P/T-sieci może rosnąć nieograniczenie
  - w sieci elementarnej nie może być więcej niż jeden token w warunku, czyli suma jest ograniczona

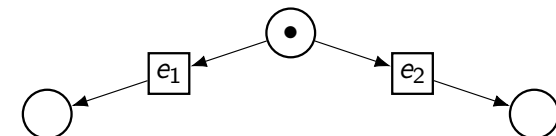
Współbieżność – a raczej jej brak

- Przykład – sekwencja

- ciąg zdarzeń $e_1 e_2$ jest w zaznaczonej konfiguracji możliwy
- ale zdarzenia e_1 i e_2 nie tworzą zbioru niezależnego
- zdarzenie e_2 nie może być wykonane
- zbiór $\{e_1, e_2\}$ nie może być jednocześnie wykonany

- Przykład – konflikt

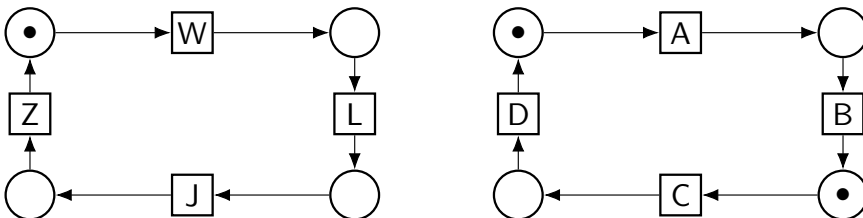
- każde ze zdarzeń może być wykonane
- ale tylko jedno z nich naraz
- zdarzenia e_1 i e_2 nie tworzą zbioru niezależnego
- zbiór $\{e_1, e_2\}$ nie może być jednocześnie wykonany

System elementarny

- $\mathcal{N} = (B, E, F, C_0)$, gdzie $N = (B, E, F)$ jest siecią elementarną a $C_0 \subseteq B$ jest ustaloną konfiguracją początkową
- N opisuje strukturę, zawsze taką samą
- C_0 wyznacza zachowanie, konfiguracja początkowa i późniejsze konfiguracje z niej powstałe
- $\mathcal{C} = [C_0]$ – zbiór konfiguracji osiągalnych
 $\{U \subseteq E \mid \exists C \in [C_0]. C[U]\}$ – zbiór kroków, które mogą być kiedykolwiek wykonane
  - przez kroki rozumiemy również zbiory zdarzeń wykonywane wspólnie
  - graf sekwencyjny: wyłącznie kroki pojedyncze

Sieci bezkontaktowe

- sieć $\mathcal{N} = (B, E, F, C_0)$, konfiguracja $C \subseteq B$, warunek zajęcia zdarzenia $e \in E$ wymaga $\bullet e \subseteq C$ oraz $e^\bullet \cap C = \emptyset$
- def. sieć jest *bezkontaktowa* jeśli drugi warunek jest automatycznie spełniony: $\forall C \in \mathcal{C}. \forall e \in E. \bullet e \subseteq C$ implikuje $e^\bullet \cap C = \emptyset$
- definicja odnosi się do konfiguracji osiągalnych $\mathcal{C}$ czyli tych, które naprawdę występują w konkretnej sieci
 np. $C = \bullet e \cup e^\bullet$ spełnia pierwszy warunek ale nie drugi
 takie konfiguracje jednak wcale nie muszą występować w sieci elementarnej

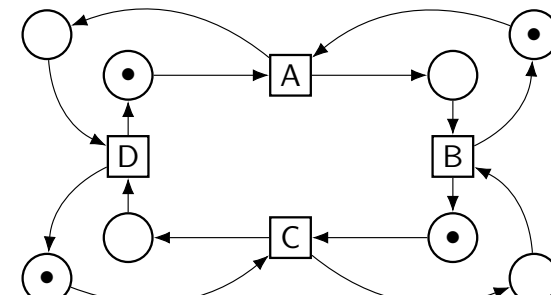

Sieć miejsc i tranzycji, graf zaznaczeń (sekwencyjny)

- $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$, $m_0 : P \rightarrow \mathbb{N}$ – zaznaczenie początkowe
- zaznaczenie m_0 jest osiągalne, m jest osiągalne z m_0 , $m \in [m_0]$, jeśli istnieje ciąg tranzycji $\tau = t_1 \dots t_n$ taki, że $m_0[t_1]m_1[t_2] \dots [t_n]m$
- graf zaznaczeń:
  - zbiór wierzchołków $[m_0]$,
  - wierzchołek wyróżniony m_0
  - zbiór (etykietowanych) krawędzi $\{m[t]m' \mid m, m' \in [m_0], t \in T\}$

Sieci bezkontaktowe – konstrukcja

- Tw.: Dla każdej sieci $\mathcal{N}$ istnieje podobna bezkontaktowa
 dw: konstruujemy warunki dualne do istniejących, jeśli nie ma ich w sieci oryginalnej
 dla wszystkich konfiguracji osiągalnych będzie zachodzić własność $b \in C$ wtedy i tylko wtedy gdy $b' \notin C$
 w szczególności, jeśli $\bullet e \subseteq C$ to $e^\bullet \cap C = \emptyset$ – gdyby jakiś post-warunek nie był pusty, to pusty byłby dualny pre-warunek

Sieć miejsc i tranzycji (P/T sieć), tranzycje, c.d.

- $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$, $t \in T$, $m : P \rightarrow \mathbb{N}$
- czasem rozważa się ograniczenie maksymalnej pojemności każdego z miejsc, $k : P \rightarrow \mathbb{N} \cup \{\infty\}$, wówczas $m[t]$ o ile $\forall p \in t^\bullet. m(p) + F(t, p) \leq k(p)$
- dla sieci elementarnych odpowiada to funkcji $\forall p \in P. k(p) = 1$
- podobnie jak dla sieci elementarnych można dodać nowe miejsca dualne, zdefiniować $F(p', t) = F(t, p)$ oraz $F(t, p') = F(p, t)$ i $m_0(p') = k(p) - m_0(p)$, gdzie p' jest nowym miejscem dualnym do p – ale tylko dla miejsc o ograniczonej pojemności
- Tw.: $\forall m \in [m_0], p \in P. k(p) < \infty \implies m(p) + m(p') = k(p)$
 $m(p) + F(t, p) \leq k(p)$ jest więc równoważny $F(p', t) \leq m(p')$

Różne zależności pomiędzy własnościami behawioralnymi

- Sieć odwracalna jest żywa (jeśli $\text{use}(E) = E$)
- Sieć żywa nie ma zakleszczeń
- Sieć bez zakleszczeń dopuszcza nieskończone ciągi tranzycji
- Żadna z powyższych implikacji nie zachodzi w drugą stronę
- Sieć jest ograniczona wtedy i tylko wtedy gdy graf zaznaczeń jest skończony

Możliwe własności behawioralne P/T sieci (i sieci elementarnych)

- $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$
- skończoność – nie jest umożliwiony żaden ciąg nieskończony tranzycji
- brak zakleszczeń – każde osiągalne z m_0 zaznaczenie umożliwia jakąś tranzycję
- żywość – każde osiągalne zaznaczenie umożliwia ciąg tranzycji zawierający dowolnie wybraną tranzycję
- ograniczoność – istnieje funkcja $b : P \rightarrow \mathbb{N}$ taka, że wszystkie zaznaczenia osiągalne spełniają $m(p) \leq b(p)$, $p \in P$
- 1-bezpieczeństwo – wszystkie zaznaczenia osiągalne spełniają $m(p) \leq 1$, $p \in P$
- odwracalność – m_0 jest osiągalne z dowolnego zaznaczenia w $[m_0]$

Równoważności sieci elementarnych

- dane sieci $\mathcal{N} = (B, E, F, C_0)$ oraz $\mathcal{N}' = (B', E', F', C'_0)$
- są *strukturalnie równoważne*, $\mathcal{N} \equiv \mathcal{N}'$ w.t.w. istnieją bijekcje $\beta : B \rightarrow B'$, $\eta : E \rightarrow E'$ zachowujące relację przepływu i konfigurację początkową
- są *behawioralnie równoważne*, $\mathcal{N} \approx \mathcal{N}'$ w.t.w. istnieją bijekcje $\beta : [C_0] \rightarrow [C'_0]$, $\eta : \text{use}(E) \rightarrow \text{use}(E')$ zachowujące konfigurację początkową i przejścia w grafie konfiguracji
- są *obserwacyjnie równoważne*, $\mathcal{N} \sim \mathcal{N}'$ w.t.w. istnieje relacja (bisymulacji) $\beta \subseteq \mathcal{C} \times \mathcal{C}'$ oraz bijekcja $\eta : \text{use}(E) \rightarrow \text{use}(E')$ takie, że można symulować przejścia w jednej sieci za pomocą przejść drugiej sieci i na odwrót
– $\forall C, D \in [C_0], C' \in [C'_0], e \in \text{use}(E). C[e]D, (C, C') \in \beta \implies C'[\eta(e)]D'$ dla pewnego $D' \in \mathcal{C}'$ takiego, że $(D, D') \in \beta$

- Tw.: jeśli $\mathcal{N} \equiv \mathcal{N}'$, to $\mathcal{N} \approx \mathcal{N}'$
- Tw.: jeśli $\mathcal{N} \approx \mathcal{N}'$, to $\mathcal{N} \sim \mathcal{N}'$
- def.: $FS(\mathcal{N}) = \{\omega \in E^* \mid C_0[\omega]\}$, oczywiście $FS(\mathcal{N}) \subseteq (\text{use}(E))^*$
- def.: $\mathcal{N} \sim_{fs} \mathcal{N}'$ w.t.w. istnieje bijekcja $\eta : \text{use}(E) \rightarrow \text{use}(E')$ taka, że $\eta(FS(\mathcal{N})) = FS(\mathcal{N}')$
- Tw.: $\mathcal{N} \sim \mathcal{N}'$ w.t.w. $\mathcal{N} \sim_{fs} \mathcal{N}'$

Techniki analizy sieci miejsc i tranzycji

- $\mathcal{N} = (B, E, F, C_0)$
- def.: sieć $\mathcal{N}$ jest zredukowana jeśli $\text{use}(E) = E$
  - nie ma niepotrzebnych zdarzeń/tranzycji
- def.: sieć $\mathcal{N}$ jest silnie zredukowana jeśli $\forall b \in B. \text{nbh}(b) \neq \emptyset$
  - nie ma izolowanych warunków/miejsc
- sieć jest *B-prosta* jeśli $(\bullet x, x \bullet) = (\bullet y, y \bullet)$ implikuje $x = y$ dla $x, y \in B$
- Tw.: dla każdej sieci $\mathcal{N}$ istnieje silnie zredukowana *B-prosta* sieć $\mathcal{N}'$ obserwacyjnie równoważna $\mathcal{N}'$
- dw.: usuwamy niepotrzebne zdarzenia
  - usuwamy izolowane miejsca
  - jeśli $(\bullet b, b \bullet) = (\bullet b', b' \bullet)$, to usuwamy dowolne z tych miejsc

- $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$, $P = \{p_1, p_2, \dots, p_n\}$
- zaznaczenia $m : P \rightarrow \mathbb{N}$ są wektorami $m = \langle m(p_1), m(p_2), \dots, m(p_n) \rangle$
- tranzycje prowadzą do wektorów $t : P \rightarrow \mathbb{Z}$, $t(p) = F(t, p) - F(p, t)$
- wykonanie tranzycji to dodawanie wektorów: $m[t]m'$ oznacza, że $m' = m + t$
- def.: niezmiennik miejsc – wektor $inv : P \rightarrow \mathbb{Z}$ taki, że $\forall t \in T. \sum_{p \in P} F(p, t) \bullet inv(p) = \sum_{p \in P} F(t, p) \bullet inv(p)$,
- Tw.: dla każdego osiągalnego zaznaczenia m , $m \bullet inv = m_0 \bullet inv$
- przykład “wzajemne wykluczanie” zawsze $m(akcja_1) + m(akcja_2) + m(zasób) = 1$
- Tw.: jeśli niezmiennik miejsc inv spełnia warunek $\forall p \in P. inv(p) > 0$, to każde z miejsc ma skończoną pojemność

Techniki strukturalne

- def: *odpływ* – maksymalny zbiór miejsc $A \subseteq P$ taki, że jeśli nie będzie w nim tokenów, to już na zawsze: $t^\bullet \cap A \neq \emptyset$ implikuje ${}^\bullet t \cap A \neq \emptyset$ równoważnie ${}^\bullet A \subseteq A^\bullet$
- def: *pułapka* – minimalny zbiór miejsc taki, że jeśli znajdzie się w nim token, to nigdy już nie będzie pusty: ${}^\bullet t \cap A \neq \emptyset$ implikuje $t^\bullet \cap A \neq \emptyset$ równoważnie $A^\bullet \subseteq {}^\bullet A$
- Tw.: jeśli sieć $\mathcal{N}$ jest żywa, to każdy odpływ $A \subseteq P$ ma jakiś token w zaznaczeniu m_0 .
- Tw.: jeśli sieć jest odwracalna, silnie zredukowana, to każda pułapka zawiera token w m_0 .
- Tw.: jeśli każdy A odpływ zawiera w sobie pułapkę z tokenem w zaznaczeniu m_0 , to sieć $\mathcal{N}$ nie ma zakleszczeń.

Grafy znakowane

- def.: graf znakowany, *marked graph*, to sieć $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$ bez założeń o wagach i pojemnościach taka, że $\forall p \in P. |\bullet p| = |p^\bullet| = 1$
- w grafie znakowanym nie ma konfliktów, mogą być współbieżności
- Tw.: liczba tokenów na każdym cyklu grafu znakowanego $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$ jest stała
- wniosek: graf znakowany jest żywy w.t.w. na każdym cyklu początkowe znakowanie m_0 ma co najmniej jeden token
- jest 1-bezpieczny w.t.w. na każdym cyklu jest dokładnie 1 token

Maszyny stanowe i systemy sekwencyjne

- def.: maszyna stanowa, *state machine*, to sieć $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$ bez założeń o wagach i pojemnościach taka, że $\forall t \in T. |\bullet t| = |t^\bullet| = 1$
- Tw.: liczba tokenów w maszynie stanowej jest stała
- wniosek: każde miejsce w maszynie stanowej ma ograniczoną pojemność
- Tw.: maszyna stanowa $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$ jest żywa w.t.w. każda składowa spójności jest silnie spójna i ma token w m_0
- system sekwencyjny*: $\forall C \in \mathcal{C}. |C| = 1$
- w systemie sekwencyjnym nie ma w ogóle współbieżności – ale odwrotna zależność nie zachodzi

Podsieci sieci elementarnych

- def.: sieć (elementarną) $\mathcal{N}' = (B', E', F', C'_0)$ nazywamy *podsiecią* $\mathcal{N} = (B, E, F, C_0)$ jeśli
  - $B' \subseteq B, E' \subseteq E, F' \subseteq F, C'_0 \subseteq C_0$
  - $\forall b \in B'. \forall e \in E. (b, e) \in F \Rightarrow e \in E', (b, e) \in F' \Rightarrow (e, b) \in F \Rightarrow e \in E', (e, b) \in F' \Rightarrow (e, b) \in F$
  - $\forall b \in B'. b \in C_0 \Rightarrow b \in C'_0$
- podsieć $\mathcal{N}'$ nazywamy *składową sekwencyjną* sieci $\mathcal{N}$ jeśli $\mathcal{N}'$ jest siecią sekwencyjną
- Tw.: podsieć $\mathcal{N}'$ jest zawsze wyznaczona przez zbiór swoich warunków
- Tw.: podzbiór $B' \subseteq B$ wyznacza podsieć w.t.w. ${}^\bullet B' = B'^\bullet$

Pokrycia

- $\mathcal{N} = (B, E, F, C_0)$ sieć elementarna, *pokryciem* jest zbiór podsieci $\{\mathcal{N}_i = (B_i, E_i, F_i, (C_0)_i) \mid i = 1, \dots, k\}$ taki, że $B = \bigcup_{i=1}^k B_i$, $E = \bigcup_{i=1}^k E_i$, $F = \bigcup_{i=1}^k F_i$, $C_0 = \bigcup_{i=1}^k (C_0)_i$
- jest to pokrycie składowymi sekwencyjnymi, jeśli wszystkie podsieci są sekwencyjne
- sieć nie musi mieć wcale pokrycia składowymi sekwencyjnymi
- Tw.: dla każdej sieci $\mathcal{N} = (B, E, F, C_0)$ istnieje sieć zredukowana $\mathcal{N}'$ równoważna behawioralnie i mająca pokrycie składowymi sekwencyjnymi

Procesy a grafy konfiguracji

- proces $p : \mathcal{N}' \rightarrow \mathcal{N}$ jest *elementarny* jeśli ${}^\circ B' \cup B'^\circ = B'$
- proces elementarny $p : \mathcal{N}' \rightarrow \mathcal{N}$ odpowiada krokowi w grafie konfiguracji $\mathcal{C}_{\mathcal{N}}$
- i na odwrót, krok $C[A]D$ w $\mathcal{C}_{\mathcal{N}}$ definiuje sieć wystąpień $(C \cup D, A, F \cap (C \cup D \cup A)^2)$ i proces *id*
- ścieżka w $\mathcal{C}_{\mathcal{N}}$ składa się z kroków, składając procesy otrzymujemy proces dla ścieżki
- ale wiele ścieżek może generować ten sam proces
- Tw.: ścieżki generują ten sam proces w.t.w. istnieje ciąg permutacji prowadzący od jednej ścieżki do drugiej

Sieci wystąpień i procesy

- Sieć $\mathcal{N} = (B, E, F)$ jest *siecią wystąpień* w.t.w.
  - sieć jest acykliczna tzn. $\forall x \in B \cup E. \neg(x, x) \in F^+$
  - $\forall b \in B. |\bullet b|, |b \bullet| \leq 1$ – nie ma rozgałęzień na elementach B
- F^+ jest relacją porządku na $B \cup E$
- *płat* – cięcie zawarte w B , tylko warunki
- linia w sieci wystąpień to składnik sekwencyjny sieci
płat w sieci wystąpień to „migawka”, konfiguracja warunków zachodzących w pewnym momencie
- *procesem* sieci (bezkontaktowej) $\mathcal{N}$ jest odwzorowanie $p : \mathcal{N}' \rightarrow \mathcal{N}$ takie, że
  - $\mathcal{N}' = (B', E', F')$ jest siecią wystąpień
  - $\forall D \subseteq B'$. jeśli D jest płatem, to $p(D) \in \mathcal{C}_{\mathcal{N}}$ oraz $p|D$ jest różnowartościowe
  - $\forall e' \in E'. p(\bullet e') = \bullet p(e'), p(e' \bullet) = p(e') \bullet$

Sieć predykatów i zdarzeń

- $\mathcal{N} = (B, E, F, D, \lambda, C_0)$ jest siecią predykatów i zdarzeń jeśli
  - (B, E, F) jest siecią warunków i zdarzeń bez miejsc izolowanych
  - D jest algebrą
  - $C_0 : B \rightarrow \text{Pow}(D)$
  - $\lambda : F \rightarrow \text{Pow}(\text{Term}(D))$, wykluczamy tu zbiór pusty
- konfiguracja $C : B \rightarrow \text{Pow}(D)$
- filozofowie i widelce mają swoje nazwy, dla filozofa x wiadomo, który z widelców jest lewy, $\ell(x)$, a który prawy, $r(x)$
- zdarzenie p
  - konsumuje warunki: filozof x myśli a widelce $\ell(x)$, $r(x)$ są wolne
  - i produkuje warunki: filozof x je a widelce $\ell(x)$, $r(x)$ są zajęte
- zdarzenie k
  - konsumuje warunki: filozof x je a widelce $\ell(x)$, $r(x)$ są zajęte
  - i produkuje warunki: filozof x myśli a widelce $\ell(x)$, $r(x)$ są wolne

Występowanie zdarzeń w sieci predykatów i zdarzeń

- wartościowanie zmiennych to odwzorowanie $\rho : Var \rightarrow D$, w praktyce o skończonej dziedzinie
- wyznacza ono znaczenie termów, pod warunkiem, że jest określone dla zmiennych występujących w tych termach
- $C[e]$ w.t.w.
  - $\forall b \in \bullet e. \llbracket \eta(b, e) \rrbracket_\rho \subseteq C(b)$
  - $\forall b \in e^\bullet. \llbracket \eta(e, b) \rrbracket_\rho \cap C(b) = \emptyset$
- $C[e]C'$ w.t.w. $C'(b) = C(b) \setminus \llbracket \overline{(b, e)} \rrbracket_\rho \cup \llbracket \overline{(e, b)} \rrbracket_\rho$ gdzie przyjmujemy, że zbiory są puste jeśli wyrażenia są nieokreślone
- uwaga: nie są to sieci elementarne, nie wykluczamy przypadku $b \in \bullet e \cap e^\bullet$ czyli krótkiej pętli

Drzewo i graf pokrycia sieci

- dana sieć $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$, być może nieograniczona
- drzewem pokrycia jest graf, którego wierzchołki to ω -ciągi tranzycji a krawędzie to dołożenie nowej tranzycji
- drzewo pokrycia skończonej sieci jest skończone
  - w szczególności istnieje skończenie wiele ω -zaznaczeń
- graf pokrycia ma jako wierzchołki ω -zaznaczenia osiągalne i tranzycje, które można wykonać w tych zaznaczeniach
- graf pokrycia można otrzymać z drzewa pokrycia utożsamiając wierzchołki prowadzące do tego samego ω -pokrycia

„Nieskończone” zaznaczenia i ciągi tranzycji

- Tw.: jeśli graf zaznaczeń $\mathcal{N} = (P, T, F, m_0)$ jest skończony, to sieć jest ograniczona
wniosek: dla sieci nieograniczonych potrzebne jest inne narzędzie
- ω -zaznaczenie to funkcja $\bar{m} : P \rightarrow \mathbb{N} \cup \{\omega\}$, zwykłe zaznaczenie też jest ω -zaznaczeniem
- założymy $m[\sigma]m'$ dla pewnych zaznaczeń osiągalnych $m, m' \in [m_0]$, $\sigma \in T^*$ i $\forall p \in P. m'(p) \geq m(p)$, tzn. liczba tokenów nie zmniejsza się jeśli $m'(p_0) > m(p_0)$ dla miejsca p_0 , to liczba tokenów zwiększa się i nie ma żadnych ograniczeń dla tej liczby
 ω -zaznaczenie będzie miało wartość ω dla miejsca p_0
- wartość ω w pewnym miejscu pozwala wykonać każdą tranzycję, tranzycje w ciągu będą wykonywane tak długo aż stanie się jasne, że nie ma granicy dla liczby tokenów